

Sygn. akt V U 97/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 czerwca 2013 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku

V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Rosłoń

Protokolant: Irena Prochowicz

po rozpoznaniu w dniu 13 czerwca 2013 roku w Białymstoku

na rozprawie

sprawy (...)w C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

przy udziale zainteresowanych B. A., H. B., B. B., P. B., T. B., A. B., M. B., R. C., B. C., K. C., R. C., U. S., M. C. (1), A. C. (1), M. C. (2), A. C. (2), J. C., M. C. (3), M. D. (1), K. D. (1), K. D. (2), S. D., E. D., K. D. (3), J. D., M. D. (2), A. F., W. G., K. G. (1), J. G., B. G., K. G. (2), I. H., E. J., H. J., M. J., D. J., B. J., Ż. K., M. K., K. K. (1), R. K., S. K., A. K., E. K., I. K., K. K. (2), D. K. (1), D. K. (2), W. L., D. L., B. L.,

A. Ł., G. M., J. N., K. O.,

E. P. (1), H. P., E. P. (2), E. P. (3), S. P., K. P., M. P., I. P., C. R., J. R., K. S., E. S., M. S., L. S. (1), L. S. (2), A. S., G. S., B. Ś., J. Ś., M. T. (1), M. T. (2), W. U., E. W., D. W., A. Z., R. Z., K. Z., W. Z., E. Z.

o ustalenie, że (...) w C. nie jest zobowiązany do opłacania składek

na skutek odwołania (...)w C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 17 grudnia 2012 roku

Nr (...)

I. Oddala odwołanie.

II. Zasądza od Domu Pomocy Społecznej w C. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. kwotę 60 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

sygn. akt V U 97/13

UZASADNIENIE

Decyzją nr 4000/2208/2012/M z dnia 17 grudnia 2012 r. wydaną na podstawie art.

83 ust. 1 pkt 3a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 z późn. zm.) w związku z art. 35 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. stwierdził, że (...) w C. jest zobowiązany do opłacania od dnia 1 stycznia 2010 r. składek na Fundusz Emerytur Pomostowych za pracowników, którzy spełniają łącznie następujące warunki:

1. urodzili się po 31 grudnia 1948 r.,
2. wykonują pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, o których mowa w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych

bez względu na wymiar czasu pracy oraz posiadanie uprawnienia do emerytury lub renty.

(...) w C. wniósł odwołanie od powyższej decyzji podnosząc, że stwierdza ona obowiązek opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych za pracowników, którzy z mocy ustawy o emeryturach pomostowych nigdy nie nabędą prawa do emerytury pomostowej, ani też nie otrzymają żadnej rekompensaty. Wniósł jednocześnie o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez zobowiązanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. do odstąpienia od obowiązku naliczania i opłacania przez odwołującego się składek na Fundusz Emerytur Pomostowych w stosunku do wskazanych powyżej pracowników, zwrotu nienależnie pobranych składek za okres od 1 stycznia 2010 r. do 31 grudnia 2012 r. wraz z ustawowymi odsetkami.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniósł o oddalenie odwołania, podnosząc min., że składka na Fundusz Emerytur Pomostowych nie ma cech świadczenia wzajemnego.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje.

Pismem z dnia 16 października 2012 r. (...) w C. zwrócił się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z wnioskiem o zmianę zasad naliczania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych, opłacanych za pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze, polegającą na odstąpieniu od obowiązku naliczania składek z tego tytułu w stosunku do pracowników:

1. zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy,
2. posiadających ustalone prawo do emerytury lub renty,
3. zatrudnionych po 1 stycznia 1999 r.

Swoje stanowisko argumentował tym, że pracownicy ci z mocy ustawy o emeryturach pomostowych nigdy nie nabędą prawa do emerytury pomostowej, ani nie otrzymają żadnej rekompensaty. Powołał się również na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2012 r. (sygn. akt II UK 130/11) zgodnie, z którym istotą prawa ubezpieczeń społecznych jest ścisła zależność między podleganiem ubezpieczeniu społecznemu, a prawem do świadczenia z tego ubezpieczenia, co skutkuje tym, że obowiązek ubezpieczenia nie może dotyczyć osoby, co do której od początku wiadomo, że nigdy świadczenia nie otrzyma.

Organ rentowy pismem z dnia 19 listopada 2012 r. nie zgodził się ze stanowiskiem przedstawionym przez (...) w C., twierdząc, że płatnik jest obowiązany płacić składki na Fundusz Emerytur Pomostowych za wszystkich pracowników urodzonych po 31 grudnia 1948 r., którzy wykonują prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, a wspomniany wyrok Sądu Najwyższego zapadł w indywidualnej sprawie i tylko w niej jest wiążący dla Zakładu.

W dniu 22 listopada 2012 r., (...) w C. mając na względzie stanowisko przyjęte przez organ rentowy, zwrócił się z wnioskiem o wydanie decyzji o obowiązku opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych za okres od 1 stycznia 2010 r.

Decyzją z dnia 17 grudnia 2012 r. - obecnie zaskarżoną - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. stwierdził, że (...) w C. jest zobowiązany do opłacania od dnia 1 stycznia 2010 r. składek na Fundusz Emerytur Pomostowych za pracowników, którzy spełniają łącznie następujące warunki:

1. urodzili się po 31 grudnia 1948 r.,
2. wykonują pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, o których mowa w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych

bez względu na wymiar czasu pracy oraz posiadanie uprawnienia do emerytury lub renty.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że stosownie do treści art. 35 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych obowiązek opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych powstaje z dniem rozpoczęcia wykonywania przez pracownika prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze a ustaje z dniem zaprzestania wykonywania tych prac. Obowiązek opłacania składek nałożony na pracodawcę dotyczy wszystkich pracowników spełniających powyższe warunki, również tych, którzy wykonują pracę w niepełnym wymiarze czasu pracy. Powołany przepis nie uzależnia bowiem obowiązku opłacania składek od wymiaru czasu pracy, a pkt 2 art. 35 ust. 1 tej ustawy zawiera odesłanie do art. 3 ust. 1 i 3 ustawy wyłącznie w zakresie, w jakim przepisy te definiują pojęcie pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Ponadto przepis art. 35 ustawy nie zawiera odesłania do jej przepisu art. 3 ust. 4, który mówi

o pracownikach wykonujących prace w szczególnych warunkach w pełnym wymiarze czasu pracy, co przemawia za tym, że płatnik ma obowiązek opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych za wszystkich pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze bez względu na wymiar czasu pracy. Nadto przepis art. 35 ustawy nie wyłącza obowiązku opłacania składek za pracowników posiadających prawo do emerytury lub renty. Dodatkowo organ rentowy wskazał, że unormowanie to jest zgodne z charakterem samej składki, która nie ma cech świadczenia wzajemnego, ponieważ została ustalona na niskim poziomie tj. 1,5% podstawy wymiaru i w dłuższej perspektywie może nie wystarczyć na pokrycie wydatków Funduszu utworzonego do finansowania emerytur pomostowych.

Jako podstawę merytoryczną wydanej decyzji organ rentowy wskazał art. 35 ustawy o emeryturach pomostowych, określający zasady opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych, który stanowi, że składki opłaca się za pracownika, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1)urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2)wykonuje prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, o których mowa w art. 3 ust. 1 i 3.

W odwołaniu od decyzji (...) w C. podtrzymał swoje wcześniejsze stanowisko, że jest obowiązany opłacać składki na Fundusz Emerytur Pomostowych za pracowników, którzy zgodnie z ustawą nigdy nie nabędą prawa do emerytury pomostowej, ani nie otrzymają żadnej rekompensaty, pomimo tego, że zgodnie z tezą przytoczonego powyżej orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2012 r., obowiązek ubezpieczenia nie może dotyczyć osoby, co do której od początku wiadomo, że nigdy świadczenia nie otrzyma.

Odwołujący się w toku postępowania wskazał, że zatrudnia u siebie trzy grupy pracowników, za których jest obowiązany opłacać składki na Fundusz Emerytur Pomostowych, a którzy nigdy nie nabędą prawa do świadczenia z tego Funduszu.

W przypadku pracowników zatrudnionych po 1 stycznia 1999 r., zdaniem odwołującego się, niemożność nabycia prawa do emerytury pomostowej wynika z niemożności spełnienia wszystkich przesłanek określonych w art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, zgodnie z którym prawo do świadczenia przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

W przypadku pracowników posiadających już ustalone prawo do emerytury niemożność nabycia przez nich emerytury pomostowej, wynika w ocenie odwołującego się, z przepisu art. 16 ustawy o emeryturach pomostowych zgodnie, z którym prawo do świadczenia ustaje min. z dniem poprzedzającym dzień nabycia prawa do emerytury, która jest ustalona decyzją organu rentowego lub innego organu emerytalno-rentowego lub też z dniem osiągnięcia przez uprawnionego wieku emerytalnego.

W stosunku do pracowników zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy, jako przyczynę niemożności nabycia prawa do emerytury pomostowej, odwołujący się wskazał na § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) zgodnie, z którym okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Dodatkowo wskazał, że w myśl przepisu art. 3 ust. 4 ustawy o emeryturach pomostowych za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie tej ustawy wskazane prace w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Zgodnie z treścią art. 35 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, płatnik składek zobowiązany jest do opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych za pracownika, który urodził się po 31 grudnia 1948 r. i wykonuje prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, o których mowa w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy. Przepis art. 35 ust. 1 ustawy odwołuje się do pojęcia prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze nie łącząc jednak obowiązku opłacania składek z możliwością przyszłego zaliczania okresu tych prac przy ustalaniu prawa do emerytury pomostowej.

Obowiązek opłacania składek powstaje z dniem rozpoczęcia wykonywania przez pracownika pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, jednakże nie wcześniej niż od 1 stycznia 2010 r., a ustaje z dniem zaprzestania wykonywania tych prac. Okres od dnia rozpoczęcia wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze do dnia zaprzestania wykonywania tej pracy należy rozumieć jako okres od dnia zatrudnienia na stanowisku pracy, na którym wykonywana jest praca w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze do dnia ustania zatrudnienia na tym stanowisku. Płatnik składek zobowiązany jest opłacać składkę na Fundusz Emerytur Pomostowych za wszystkich pracowników spełniających powyższe warunki, w tym także za tych którzy wykonują pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w niepełnym wymiarze czasu pracy, zatrudnionych po 1 stycznia 1999 r. jak również tych, którzy nabyli prawo do emerytury lub renty. Przepis art. 35 ust. 1 ustawy nie uzależnia bowiem obowiązku opłacania składek od możliwości uzyskania w przyszłości prawa do emerytury pomostowej. Odsyła on do przepisów art. 3 ust. 1 i 3 ustawy w takim zakresie, w którym definiują one pojęcie pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w oderwaniu od wymiaru czasu pracy.

Zatem, składka na Fundusz Emerytur Pomostowych, stosownie do treści art. 35 ust. 1 i 2 ustawy, powinna być opłacana od wszelkich wynagrodzeń stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, przysługujących za okres zatrudnienia w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze, bez względu na wymiar czasu pracy, zatrudnienie po dniu 1 stycznia 1999 r. czy też ustalone prawo do emerytury.

Za takim rozumieniem przepisu art. 35 ust. 1 ustawy i intencją ustawodawcy przemawia przebieg procesu legislacyjnego dotyczącego uchwalenia ustawy o emeryturach pomostowych. W pierwotnym projekcie ustawy art. 30 stanowił, że składki na (...) opłaca się za pracownika, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1)urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2)przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 3)wykonuje prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, o których mowa w art. 3 ust. 1 i 3.

Tak więc zamiarem projektodawcy było, aby składka na Fundusz Emerytur Pomostowych była opłacana tylko za te osoby, które będą mogły ubiegać się o prawo do emerytury pomostowej. W trakcie prac parlamentarnych, wskutek przyjęcia poprawek poselskich, zrezygnowano z zapisu dotyczącego wykonywania przed dniem 1 stycznia 1999 r. prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 i 33 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i obowiązek opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych uzależniono jedynie od wymogów, które zostały ostatecznie zawarte w art. 35 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych. Z powyższego należy wnioskować, że intencją ustawodawcy było uregulowanie obowiązku odprowadzania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych w oderwaniu od warunków, jakie muszą spełnić ubezpieczeni aby uzyskać prawo do emerytury pomostowej.

System finansowania emerytur pomostowych jest system odrębnym i niezależnym od powszechnego systemu emerytalnego. Przyjęte w art. 35 ust. 1 ustawy rozwiązanie oznacza, że wprowadzona została zasada współfinansowania emerytur pomostowych poprzez obowiązek opłacania dodatkowej składki przez tych pracodawców, którzy oferują swoim pracownikom pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Na gruncie ustawy o emeryturach pomostowych stanowi to odejście od zasady obowiązującej poprzednio, która przewidywała finansowanie kosztów wcześniejszych emerytur ze składek opłacanych przez wszystkich płatników składek jak również od zasady wzajemności.

Składki opłacane przez pracodawców stanowią jeden z przychodów Funduszu Emerytur Pomostowych i określenie ich wysokości na poziomie 1,5 % podstawy wymiaru ubezpieczenia dodatkowo wskazuje, że nie ma ona cech świadczenia wzajemnego.

Przywołane orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2012 r., sygn. akt: II UK 130/11, na które w uzasadnieniu swojego stanowiska powołuje się wnioskodawca, ma charakter jednostkowy. Sąd Okręgowy nie podzielił zaprezentowanego w jego uzasadnieniu stanowiska bowiem jego przyjęcie oznaczałoby, że pracodawca nie jest obowiązany do opłacania składki na Fundusz Emerytur Pomostowych również za osoby wykonujące prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze po 1 stycznia 1999 r. Należą one również do kręgu osób, co do których z góry wiadomo, że nie nabeżdą prawa do emerytury pomostowej. To z kolei stałoby w sprzeczności z zamiarem ustawodawcy, który daje się odczytać z wyżej przedstawionego przebiegu procedowania nad ustawą o emeryturach pomostowych.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc Sąd orzekł jak w punkcie I wyroku. O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 99 kpc i § 5 w zw. z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 490).